

ВІДГУК

офіційного опонента

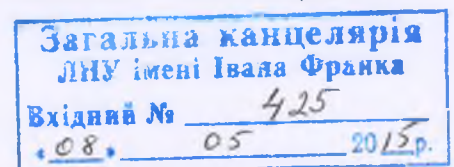
на дисертаційну роботу Желізняка Романа Йосифовича на тему:
«Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств», подану
на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за
спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

**Актуальність теми дисертації та її зв'язок з науковими програмами,
планами, темами**

Розвиток економіки України, що пов'язаний із зростанням значення інновацій у процесі виробничо-господарської діяльності підприємств, зумовлює необхідність здійснювати підтримку інноваційної діяльності підприємств зі сторони держави. Інновації повинні стати основою підвищення конкурентоспроможності не тільки одного чи декількох підприємств, але і цілих секторів економіки. Саме інновації дадуть можливість підприємствам не тільки покращити якість продукції чи послуг, але й збільшувати доходи та зменшувати витрати. Держава може здійснювати, як пряме так і не пряме стимулювання по розробленню та впровадженню інновацій на підприємствах.

Пряме стимулювання інноваційних програм підприємств, а тим більше цілих секторів економіки, у сучасних умовах є неможливим, зважаючи на дефіцит бюджету та посилення інфляційних процесів, а отже держава не може дозволити собі здійснювати пряме фінансування інноваційної діяльності підприємств через надання пільгових кредитів чи субсидій.

Надання підтримки держави через непряме стимулювання інноваційної діяльності підприємств дає можливість спонукати підприємства здійснювати та нарощувати інноваційну діяльність. Найефективніше непряме стимулювання інноваційної діяльності підприємств та секторів економіки може здійснюватися через оподаткування, що і визначає актуальність дослідження Желізняка Романа Йосифовича на тему: «Податкове стимулювання інноваційної

діяльності підприємств», яке спрямоване на розроблення теоретичних і методико-прикладних рекомендацій щодо вдосконалення податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Актуальність теми дисертації підтверджує також те, що дослідження виконане в межах науково-дослідних робіт кафедри фінансів Національного університету «Львівська політехніка»: «Проблеми фінансово-кредитного регулювання інноваційного розвитку виробничо-господарських структур» (номер державної реєстрації 0106U000027); «Проблеми моніторингу податкового навантаження і фінансового стану виробничо-господарських структур в машинобудуванні та приладобудуванні» (номер державної реєстрації 0108U010403).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їх достовірність

Наукові положення, висновки та рекомендації виконаного дослідження базуються на застосуванні загальнонаукових і спеціальних принципів та методів пізнання. Основні положення представленого матеріалу, які містять певну наукову новизну, базуються на вивченні та застосуванні автором сучасних фундаментальних та прикладних досліджень вітчизняних і зарубіжних вчених, нормативних актів України, постанов Уряду, матеріалів науково-практичних конференцій, пов'язаних із проблемою податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Обґрунтованість результатів роботи підтверджується використанням сучасних методів дослідження: теоретичного узагальнення, систематизації та порівняння, статистичного та порівняльного аналізу; економіко-математичного моделювання.

Поставивши за мету дослідження обґрунтувати теоретико-методичні та прикладні засади розвитку податкового стимулювання інноваційної діяльності, дисертант розвинув зміст категорій «податкове стимулювання інноваційної

діяльності підприємств», «податкові пільги при податковому стимулюванні інноваційної діяльності підприємств» та «програма податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств» (стор. 18, 26-27 дисертації, стор. 5 автореферату); систематизував тлумачення «податкових пільг» та «податкового регулювання» (стор. 20-21, 22-25); ідентифікував та систематизував основні інструменти стимулювання інноваційної діяльності підприємств в розвинутих країнах світу (стор. 51-52, стор. 6 автореферату); навів класифікацію проблем при податковому стимулюванні інноваційної діяльності в залежності від рівнів їх виникнення (стор. 53-54 дисертації, стор. 7 автореферату); проаналізував переваги та недоліки використання податкового стимулювання інноваційної діяльності, що описувалися низкою науковців (стор. 62-69 дисертації); запропонував показник інноваційної місткості податку на прибуток (стор. 108, стор. 8-9 автореферату); визначив етапи податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (стор. 132, стор. 10 автореферату); запропонував багаторівневу систему значимості напрямів інноваційної діяльності, що підпадають під податкове стимулювання (стор. 136, стор. 10-11 автореферату); навів критерії для вибору стратегічного напрямку інноваційної діяльності (стор. 139, стор. 11 автореферату); запропонував використання прирістних та кумулятивних податкових пільг при податковому стимулюванні інноваційної діяльності підприємств (стор. 166-167 стор. 12 автореферату); визначив методичні підходи оцінювання ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (стор. 178 дисертації, стор. 13-15 автореферату).

Структура роботи логічна і завершена. Зміст дисертації, який відповідає назві теми, засвідчує завершеність дослідження. На підставі вивчення представлених у дисертаційній роботі наукових положень, висновків, пропозицій і рекомендації можна стверджувати про відповідність рівня їх обґрунтованості та достовірності встановленим вимогам. Достовірність забезпечено використанням значного обсягу матеріалів офіційної статистики

України та низки розвинених країн. Також достовірність усіх наукових положень, висновків та рекомендацій підтверджується глибоким аналізом фундаментальних наукових праць зарубіжних та вітчизняних вчених з питань податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств.

Ознайомлення з науковими положеннями, висновками і пропозиціями дисертаційної роботи дає змогу стверджувати, що вона відповідає сучасним особливостям, проблемам, завданням і тенденціям наукових досліджень в економічній сфері.

Основні наукові результати дисертації

Наукова новизна виконаного дослідження полягає у розвитку теоретичних засад та обґрунтуванні методичних рекомендацій щодо податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Серед елементів наукової новизни доцільно виділити:

- обґрунтування теоретико-методичних підходів до визначення ступеня розвитку податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств з використанням показника інноваційної місткості податку на прибуток, що дає можливість частково оцінити ступінь державного сприяння (через податкове стимулювання на макро- і на макрорівнях) фінансуванню інноваційної діяльності (стор. 107-112 дисертації, стор. 9 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 1, 3, 4, 6, 9, 16;

- удосконалення аналітичних підходів до визначення ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності на основі розрахунку відповідних індексних показників на трьох рівнях (державному, на рівні сектору економіки та на рівні підприємства) (стор. 173-181 дисертації, стор. 13-15 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 1, 2, 6, 9, 12, 13;

- обґрунтування етапності здійснення податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств, що дає змогу удосконалити підходи до

розробки і наповнення програми податкового стимулювання інноваційної діяльності (стор. 26, 131-135 дисертації, стор. 5, 10 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 2, 3, 7, 8, 10, 15;

• удосконалення положень щодо податково-пільгового стимулювання на основі використання прирістних та кумулятивних податкових пільг для малих та новостворених підприємств (стор. 166-169 дисертації, стор. 12 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 2, 5, 6, 10, 14;

• аргументування вибору пріоритетних напрямів та багаторівневої системи податкового стимулювання інноваційної діяльності (стор. 136-147 дисертації, стор. 10-12 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 3, 10, 11.

• обґрунтування порядку вибору податкових пільг при податковому стимулюванні інноваційної діяльності підприємств з урахуванням етапів інноваційного процесу, різних шляхів надання податкових пільг та типу підприємства (стор. 154-166 дисертації, стор. 12 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 2, 10, 16;

• визначення оптимальних шляхів податково-пільгового стимулювання інноваційної діяльності підприємств на основі використання вагових коефіцієнтів для зміни баз оподаткування суб'єктів господарювання та податкового кредиту, що дає можливість контролювати надані податкові пільги та підвищити ефективність регуляторних заходів (стор. 151-154 дисертації, стор. 12 автореферату). Опубліковано у таких наукових працях (див. автореферат): 2, 7, 8, 10, 16.

Повнота відображення висновків і пропозицій в опублікованих автором дисертації роботах

Представлені у дисертації наукові та методичні результати відрізняються глибиною аналізу, коректністю формулювання пропозицій щодо практичного

використання положень з розвитку податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Висновки, методичні підходи, а також відповідні елементи наукової новизни з достатньою аргументованістю знайшли відображення в 16 публікаціях автора, з яких 9 публікацій у фахових виданнях України (1 з яких внесене до міжнародних науково-метричних баз даних) та 7 – у інших виданнях (в т.ч. 1 публікація у виданнях іноземних держав та 1 – у виданні, що внесене до міжнародних науково-метричних баз даних). Кількість, обсяг і якість друкованих праць надають авторові право публічного захисту дисертації.

Автореферат дисертації ідентичний її змісту та розкриває його.

Практичне значення результатів дослідження

Практичне значення проведеного дослідження полягає в тому, що рекомендації автора доведені до рівня методичних розробок та можуть використовуватися у діяльності сучасних підприємств та державних установ (зокрема, машинобудівних). Також вони можуть використовуватися у процесі викладання економічних дисциплін у вищих навчальних закладах.

Прикладне значення отриманих під час дослідження результатів підтверджено їх практичним впровадженням у діяльність ТОВ «Ром ЛТД» (довідка № 297/09-10 від 09.10.2014), Державної фіскальної служби України у Львівській області (довідка №2547/01-08 від 12.10.2014), ПП «Консалтингова фірма «Прометей» (довідка № ІОР-17/11/14-1 від 17.11.2014).

Наукові результати дисертаційної роботи використовують у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка» під час викладання дисципліни «Фінанси інноваційного підприємства» та «Інноваційний розвиток підприємств» (довідка № 67-01-2209 від 12.12.2014).

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

Відзначаючи в цілому високий рівень обґрунтованості теоретичних і

практичних положень дослідження, його цілісність та логіку викладу матеріалів, разом з тим необхідно зазначити, що у дисертаційній роботі присутні певні недоліки, а окремі положення і твердження є основою для наукової дискусії, зокрема:

1. Доцільно було б ширше представити переваги та недоліки податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств перед тим, як вказувати про те, що це «найкращий спосіб спонукання підприємств нарощувати та здійснювати інноваційну діяльність» (стор. 11 дисертації; стор. 5 автореферату).

2. При описі світового досвіду автору варто було би більше зосередитися на порівнянні податкового стимулювання інноваційної діяльності в країнах світу, що мають або мали на певних етапах розвитку умови, схожі з вітчизняними (стор. 51-52; стор. 6 автореферату).

3. У дисертації не в повній мірі розкриті проблеми на рівні регіону, що перешкоджають розвитку інновацій, в порівнянні з описом інших проблем (стор. 60-62; стор. 7 автореферату). Здобувачу потрібно було б чіткіше представити зазначені проблеми, враховуючи їхню актуальність, особливо з точки зору процесів децентралізації та набуття нових функцій місцевими і регіональними органами влади.

4. У дисертаційній роботі велика увага приділена аналізу податкових пільг, але не в достатньому обсязі проаналізовано інші податкові преференції (стор. 92-93).

5. Можна також дискутувати з приводу етапів податкового стимулювання інноваційної діяльності, а саме їх послідовності. Так, доцільно було би запропонувати на другому етапі вибір податкових преференцій, а на третьому етапі утворювати кластери, що підпадатимуть вже під розроблені на попередньому етапі податкові пільги (стор. 132; стор. 10 автореферату).

6. На нашу думку, автором у роботі не достатньо приділено уваги питанням ролі державних та місцевих контролюючих та координуючих органів влади в

кластерах податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств (стор. 149-150).

7. Особливої уваги заслуговують розроблені показники визначення економічної ефективності податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Однак потребує чіткішого формалізування визначення меж значень для цих показників. Так, доцільно було навести не гіпотетичні межі, а розробити власні або використати досвід інших країн (стор. 177, стор. 14 автореферату).

Однак наведені вище зауваження та недоліки не впливають на загальну позитивну оцінку та не знижують наукову та практичну цінність дисертаційної роботи Желізняка Романа Йосифовича.

Висновок про відповідність роботи встановленим вимогам МОН України

Дисертаційна робота Желізняка Романа Йосифовича «Податкове стимулювання інноваційної діяльності підприємств» є завершеною оригінальною науковою працею, яка присвячена вирішенню актуальної наукової та практичної проблеми вдосконалення податкового стимулювання суб'єктів господарювання. Автореферат дисертації відображає усі наукові положення, що захищаються.

Подана до захисту дисертація написана науковим стилем, матеріал викладений у логічній послідовності, висновки науково обґрунтовані та підтверджуються результатами дослідження.

Результати дисертаційної роботи доповідались автором і обговорювались на науково-практичних конференціях і відображені у наукових публікаціях.

На підставі викладеного можна зробити висновок, що за своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів дисертація Желізняка Романа Йосифовича «Податкове стимулювання інноваційної

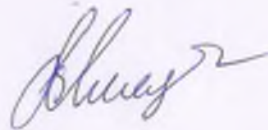
діяльності підприємств» відповідає вимогам МОН України до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, зокрема пунктами 9, 11, 12 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України №567 від 24.07.2013 р.), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08– гроші, фінанси і кредит.

Офіційний опонент,

доктор економічних наук, професор,

проректор з наукової роботи

ПВНЗ «Європейський університет»

В.М. Мельник

Підпис В.М. Мельника засвідчую
Зав. відділом управління персоналом
Ольга Шмигенько С.І.